

חשבון עובר ושב

אל נשכח חברים,

אל נשכח

אני מבקש סליחה שאני ממשיך להתעסק עם העניין של הבדואים, שהכנסת הנכבדה שלנו החליטה ברוב עצום לסלק אותם מתלמדותיה. בסך הכל, למה זה בכלל חשוב שלוקחים איזה שישבע אלף בדואים, נותנים להם מיליארד לירות — איזה מאה אלף ומשהו לירות לנפש — ומעבירים אותם סוף-סוף אחרי אלפים שנה ליישוב-קבע? מה זה כל-כך חשוב, שבשביל להתיישב ביישובי הקבע, לפי התנאים הקבועים בחוק, עוד ייצאו הבדואים חייבים כסף למדינה? נו, זה באמת לא חשוב. מה חשוב זה שלא משה מדמינו תמונה אחת

שודמית אהוני בשימרה בדואית

תמיר וחשבונותיו

את השר שמואל תמיר מטרידה מאוד-מאוד הבעייה, איך שלתנועה הדמוקרטית יש ארבעה חברי-כנסת ושלשה שרים. מקורבי השר מספרים שבכל רגע פנוי הוא מתיישב עם מחברת-חשבון ועם מחשב קטן, מתייניץ בטלפון עם טובי המתמטיקאים, וממלא מחברת אחרי מחברת — בחשבונות מסובכים.

ובכן, השר הגיע באמת למסקנה שזה לא יכול להיות, וצריך לחפש פיתרון. ברגע זה יש לשר שתי אלטרנטיבות, שאותן יציג במוסדות המוסמכים של תנועתו. הפיתרון הראשון הוא להרחיב את הבסיס הפרלמנטרי של הסיעה הדמוקרטית. לפי חשבונותיו של השר תמיר יוצא, שיש היום בכנסת איזה עשרים ח"כים פליטים, שאיש עוד לא הצליח לגלות איך בדיוק הגיעו לכנסת, מי בכלל הצביע בשבילם, ומה תפקידם המדויק בבית-המחוקקים שלנו. זה כל מיני כאלה שלפתע פיתאום גילו שהמפלגה, שהכניסה אותם לכנסת, זה לא בדיוק מה שחשבו שהיא, ושכל אחד מהם מקים לעצמו תנועה המונית עם אלפי חברים רשומים. השר תמיר טוען שבקלות אפשר ללכד את כל אלה לסיעה אחת גדולה — שתחתור להשגת רוב כבר בכנסת הנוכחית, ותעביר חוק המבטיח כהונת חברי-הכנסת עד יום מותם. הפיתרון השני הוא זה: מכיוון שלפי חשבונות של השר יוצא שהמפתח לשר הוא חבר-כנסת ועוד קצת, צריך להגיע למצב כזה בכל הקואליציה, ואם יש לקואליציה היום שישים ומשהו חברי-כנסת, אין שום סיבה למה שלא יהיו בממשלה חמישים שרים בערך.

Handwritten mathematical calculations and formulas, including:

- $190 = 64$
- $H = \dots$
- $1.33 \times 48.4 + 6.7 - 9.1 \times 2.4$
- $24 \pi^2 + 7$
- 64×7
- 110
- 10
- $17 \times 9 + 14.2$
- $66 \times 6 + 6 - 6 \times 6$

דף שנתדש ממחברת החשבון של השר תמיר

הצ'ופצ'יק של הרביץ

עד אמצע החודש, עם המצב הכלכלי שלי, אני עוד קונה דברים שיוצא לי לקבל עליהם עודף בשטרות נייר. דברים יקרים כמו לחם, חלב, גבינה, נקניק. אבל אחרי אמצע החודש נגמרת תקופת הזוהר הזאת, ואני מתרכז בקניית גפ' רורים, כרטיסי-אוטובוס, עיתונים מאת מול, כל מיני פריטי-צריכה שהעודף עליהם מושלם במטבעות. שמתי לב שכשאני מקבל עודף במטבעות, לא חשוב אם ממוכר-הגפרורים או מהנהג באוטובוס, זה עושה רושם שיש להם מזה הנאה גדולה ומשונה. אפשר לראות את זה לפי חיוך קטן וערמומי, שמלווה את מתן העודף. אתם יודעים, הם משלמים את המטבעות לתוך כף ידי הפרושה, בוחנים את הבעת פני, ומחייבים את החיוך המסויים הזה. חשבתי על זה הרבה. מה הסיבה לתענוג הזה? פשוט עשיתי ניסיון, וקניתי פעם כרטיס-אוטובוס לא עם שטר של שקל, אלא עם מטבעות. כשראיתי את פרצופו של הכרטיסן הבנתי הכל. לאנשים יש פשוט הרגשה שמרמים אותם בצורה קשה, כשנותנים להם את הצ'ופצ'יקים המיקרוסקופיים האלה ש"הורביץ קורא להם, "עשר אגורות חדשות" או "חצי שקל". האנשים היו רגילים שלירה זה מטיל מתכת כבד ו-מאסיבי, שלפחות נותן את הרגשה שיש להם כסף ביד. אבל הצ'ופצ'יקים החומים הקטנים לוקחים מהם אפילו את ההרגשה, וזה דבר שהורביץ דווקא היה צריך להבין, כי אינפלציה הרי זה גם עניין פסיכולוגי. וככה יוצא שבכל עיסקת-חליפין כש"משהו נותן את מקבל עודף, יש לאחד הצדדים הרגשת עלבון נוראה, שמרמים אותו, ואילו לצד השני יש תענוג מזה שהוא מרמה: הוא מקבל משהו ממשי, חתיכת נייר — ומחזיר עודף בצ'ופצ'יקים.

שלושה סיפורים וחשבון קטן

שקן, עד שתפסו בעלי-העיתון את ה"טריק, והיה צריך לחסל את המשרת השתקן. סיפור שלישי: עכשיו נקשר בין שני הסיפורים. אורי פורת מ"ידיעות אחרונות" חיפש שנים רבות את סוד ההצלחה, עד שמצא את הרשימות שכתב פעם משהו אחר מהעיתון שלו, אהרן בכר, מבית-המיש"כ פט. את הרשימות הללו, שזכו בהצלחה רבה, כתב בכר בסגנון דימון ראיון, ש"יקרו: ", יום אחד פוסע האזרח פישקה מעדנות בחוצות העיר העתיקה שלנו" וגו'. וכך התחיל אורי פורת לחקות את בכר שחיקה את ראיון וזכה בהצלחה גדולה. אולי היה הכל בא על מקומו בשלום, אבל אורי פורת נכנס ל"תיסמונת שלוש מאות המילים" שתוסבר מייד: מאז ימי דיומא השתנה צורת התשלום ב"עיתונים. כבר לא משלמים לפי שורות. או משלמים לפי מילים, או משלמים קומפלט על עמוד. כל אחד שצריך למלא עמוד מכיר את המצב שחשורות לו שלוש מאות מילים בשביל למלא את העמוד, והוא צריך להוציא אותן מאיזה מקום. יש לזה הרבה שיטות, אבל אורי אלכסנדר דיומא.

חשבון קטן: אורי פורת מחקה את אהרן בכר בעמוד שקרא, "רישון זה גזע", שם הוא מביא מעלילות, "העיר העתיקה" שלו. לפני יותר מחודש היתה

סיפור ראשון: יום אחד התעוררו אדוני העיתון, "ידיעות אחרונות" והיה להם חושך בעיניים, כי ראו שכמעט כל מי שכותב להם מאמרים בעיתון הוא שמאלני. מייד התחילו לחפש בנרות כותבי מאמרים מהימין ומצאו שניים שלושה. אבל מה רוצה המול? ברבות הימים נעשו השניים-שלושה האלה פחות ופחות ימניים. לכלל שמאלנות צרר פה אולי לא הגיעו, אבל לא רחוק. שוב היו בעלי "ידיעות אחרונות" בצרות, טיכסו צעה, והפעם החליטו ללכת על בטוח. מה שקרה הם כותבי מאמרים הקודמים שלקחו מהימין היה שהאנשים האלה לפחות חשבו קצת לפעמים. הפעם החליטו לקחת אחד שלא חושב בכלל, ולכן שום סיכוי שיש"תנה: חיפשו, חיפשו, ובסוף מצאו ממש תזתת לאף את אורי פורת. זה היה סיפור ראשון.

סיפור שני: במאה שעברה כתבו סופרים רבים את סיפריהם בהמשכים שהתפרסמו בעיתונות. העיתונות אז שילמה לפי שורות. מה שיותר שורות — יותר כסף. אחד הסיפורים שכתבו בעיתונים היה אלכסנדר דיומא, שפירסם בעיתון צרפתי אחד את סיפורו הידוע, "שלושת המוסקטירים". אלכסנדר זה שיכלל מאד את אמנות-הכתיבה בעיתונים, שהעיקרון שלה הוא: מה שיותר שורות. בשלב מסויים בסיפור הכניס הסופר ל"שלושת המוסקטירים" משרת אחד, שתכונתו הנעלה היא שתקנות. שתקנות זאת לא היתה שתקנות מוחלטת: ה"משרת דיבר בקיצור רב מאוד, אמר מילה שתיים לכל היותר בכל מישפט ומכיוון שנהוג שכל מישפט בדילוג מד"מיסים בשורה לחוד, הוויח דיומא ללא מאמץ פרנקים רבים על המשרת ה"

מ"שמות. הוא ידע בדיוק כיצד מפגינים לטוב קרקע. אמנון נחמיאס ה' שר אל "ישיבת הרמלנים" דיווח ב"למנו":

בפגעים. אם נטעים עצים בכרם ארבעה-עשרה שנה, הרי יש לנו 62 עצים בדונם. אם ירדו ארבעה אונם שניים-שלושה קונס. הרי יודו לנו 124 עצים בדונם. אם נטע עץ על כל מטר, הרי לנו 248 עצים בדונם. אם נטע המטעים של היום עשירי נגד "הצ'ופצ'יק" אדם יודעים זה מספיק — אי ירדו לנו 490 מטענים לדונם. אם יודעים מהו גודל שטח הדונם, מאד קל לטעו השלום. והם עמדו כל אחד על רבע מטר. הרי גם אם ירדו לנו יותר מ-999 מטענים לדונם.

קטע מ"רישון זה גזע" — "ידיעות אחרונות" 11.7.80

בתל-אביב, בכיכר המוסיאון, הפגנה של "שלום ועכשיו", שהעיתונים מסרו שהיו בה 40 אלף איש. אחרי ההפגנה התי-פרסם בעיתון אחד סיפור על אחד הפרדסנים של "רישון", אמנון נחמיאס, שלא האמין לסיפור על ריבויו המפגינים, וסע לכיכר המוסיאון, מדד אותה לאור-כה ולרוחבה, והגיע למסקנה שבסך הכל יכולים להיכנס לכיכר הזאת, שגודלה שניים וחצי דונם, איזה שלושת אלפים מפגינים. לפי חשבון של מפגין לכל מ"ר בערך, ורק אם יעמדו אחד על השני יהיו ארבעת אלפים, אבל ארבעים אלף לא יכול להיות. יש שם, כמובן, גם פירות מלא איך נעשה החשבון הזה, ובתור ביחה זה היה די גרוע. בלי פואנטה. אבל מה, לפני שלושים נכנס אורי פורת ל"תיסמונת שלוש מאות המילים" — ופירסם פעם נוספת את אותו סיפור עצמו, על אמנון נחמיאס מ"רישון", שלא

האזרח וחוג ה' באייר, תתייצב בראש המאבק להגנת זכויות הבדואים, ונגד החוק הגזעני והגזלני שנוגד גם את זכויות-האזרח וגם את מגילת-העצמאות, כל אחד ביחד ושניהם לחוד. ואכן, אל תחשבו ששולמית אלוני, הלוחמת לזכויות האזרח, שמחה על ה"חוק הזה. היא היתה ממורמרת לגמרי בגללה, והיו לה בשבילו מילים קשות מאוד. אבל, אבל, אל נשכח שבסך-הכל היה מדובר פה בבדואים. ואל נשכח שבסך-הכל מדובר פה בבית-חון. ואל נש"כח שבסך-הכל המערך ו"ש" החלטינו לתמוך בחוק הגזעני. ואל נשכח שאחד היתרונות של האינטלקטואלים הוא שהם יכולים להסביר כל דבר לעצמם. ואל נשכח שסופרים מכירים את הערך היחסי של המילה. ואל נשכח שפוליטיקאים מסוג מסויים סופרים רק קולות. וככה יצא מחברת-הכנסת שולמית אלוני, ששתתה קפה מר עם השייח'ים הבדואים, והעומדת היום בגראש בראש התנועה לזכויות-האזרח וגם בראש חוג ה' באייר לא יכלה, פשוט לא יכלה, להצביע נגד החוק הגזעני והגזלני הזה.